РОЗДІЛ 3. ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ

УДК 351.745 : 377

DOI <https://doi.org/10.32405/2413-4139-2019-2-80-88>

Валентин Бондаренко,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0170-2616>

Владислав Данильченко,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4828-1481>

Наталія Худякова,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9068-2767>

Олександр Кринець,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1950-0561>

м. Київ

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Анотація.

Здійснено аналіз особливостей професійного навчання майбутніх працівників патрульної поліції. Опрацьовано наукову літературу, що висвітлює методологічні засади підготовки майбутніх правоохоронців на різних етапах професійного навчання. Визначено, що формування працівника поліції як носія нової ідеології сервісної функції потребує перегляду пріоритетів професійної освіти. Схарактеризовано сучасні методологічні підходи до професійного навчання майбутніх правоохоронців і критерії підготовленості.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в доборі діагностичного інструментарію для визначення сформованості критеріїв професійної підготовленості правоохоронців.

Ключові слова: критерії; методологічні підходи; патрульна поліція; поліцейський; професійна підготовка.

В умовах реформування правоохоронної сфери України система професійного навчання майбутніх правоохоронців потребує нагального перегляду та вдосконалення. Це обумовлено новою концепцією діяльності Національної поліції України, що полягає в наданні сервісних послуг.

Численні дослідження свідчать, що професійна підготовка майбутніх фахівців буде ефективною, якщо буде ґрунтуватися на фундаментальних засадах педагогічної теорії [1–4]. На думку сучасних науковців [3; 5; 6], педагогічна теорія пізнає закони та закономірності виховання й навчання, обґрунтовує їх теоретико-методологічні засади, озброює науково-педагогічних працівників професійними знаннями про цілі, завдання, зміст, технологію, особливості виховання, забезпечує навчання та розвиток людей різних вікових груп, розвиває уміння прогнозувати, проєктувати, здійснювати освітній процес і забезпечувати належний рівень професійної освіти.

З дидактичних позицій процес підготовки майбутніх поліцейських до ефективного виконання службової діяльності вчені визначають як поступовий і послідовний перехід від теоретичних знань та уявлень про основні закономірності у взаємодіях, правила й умови діяльності до формування відповідних умінь та навичок [2; 6]. Професор Г. Яворська [4, с. 24] зауважує, що професійна підготовка майбутніх працівників поліції – це соціальний і освітній процес, через який опосередковано виявляється соціальне замовлення на спеціаліста – фахівця правоохоронних органів, який здатен ефективно виконувати завдання та функції, покладені на нього, як на представника закону, та є складною педагогічною, зокрема дидактичною та організаційно-управлінською проблемами.

Для часткового розв'язання окресленої проблеми О. Топчій [7] рекомендує впроваджувати заходи, спрямовані на формування в поліцейських компетентностей з педагогіки, серед яких: організаційно-управлінські (внесення до навчальних планів і програм навчальної дисципліни «Педагогіка у професійній діяльності поліцейського»; створення сприятливих умов для підтримання бажання поліцейського постійно навчатися); педагогічні (вдосконалення методики проведення занять зі службової підготовки); автодидактичні (навчання у вільний від професійної діяльності час на засадах свідомого ставлення до розвитку власної особистості, прагнення підвищувати рівень професійної майстерності) компетентності.

Грунтовний аналіз сучасних наукових праць дає підстави констатувати, що професійна підготовка майбутніх правоохоронців буде ефективнішою за умов дотримання низки принципів, підходів до навчання й поетапної її організації [2, с. 287; 8; 9]. На думку В. Рибалки [9, с. 43], підхід до навчання – це загальна концептуальна позиція, що визначає системну організацію та самоорганізацію освітнього процесу, головну ознаку, роль, статус й особливості взаємодії його компонентів відповідно до конкретних освітніх і виховних цілей. Науковцями [3–6; 9–11] виокремлено та схарактеризовано методологічні підходи до навчання майбутніх фахівців різних спеціальностей, серед яких: гуманістичний, компетентнісний, діяльнісний, особистісно зорієнтований, синергетичний, інтеграційний, системний тощо. Непоодинокі наукові праці, де авторами подано підходи до підготовки майбутніх правоохоронців на етапах професійного навчання. Однак недостатньо висвітлено методологічні підходи до професійного навчання правоохоронців у контексті нової концепції сервісної функції Національної поліції України.

Опрацювання нормативних документів [8; 12] засвідчило, що система професійного навчання майбутніх правоохоронців передбачає такі етапи: первинна професійна підготовка; підготовка у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання; післядипломна освіта; службова підготовка. Кожен етап має свою специфіку та визначені терміни навчання.

У науковій літературі підходи науковців до поділу професійної підготовки на етапи різняться. Так, О. Моргунов [13] виокремлює три етапи професійної підготовки курсантів і слухачів: 1) етап початкової підготовки; 2) етап поглибленого навчання; 3) етап формування психофізичної готовності. У працях [1; 14] науковцями подано етап професійного самовизначення, професійного становлення та професійного зростання. Етап професійного самовизначення пов'язаний із вибором майбутньої професії, охоплює тривалий період та визначається моментом прийняття рішення подавати документи для проходження добору на службу в Національну поліцію України. На думку авторів, етап професійного становлення є визначальним, він охоплює період проходження курсу первинної професійної підготовки поліцейських і передбачає формування професійної готовності до ефективного виконання службової діяльності. Підвищення рівня професійної готовності відбувається на етапі професійного зростання завдяки самовдосконаленню у процесі самостійних занять і занять у системі службової підготовки поліцейських.

Оцінювання ефективності освітнього процесу здійснюється шляхом вивчення динаміки розвитку критеріїв, які характеризують певні аспекти професійної підготовки. У науковій літературі поняття «критерій» обґрунтовують як «якості, властивості, ознаки досліджуваного феномену, що дають змогу оцінювати, визначати, класифікувати стан, рівні функціонування і розвитку певного процесу» [3]. Дослідники переконані, що критерії мають відображати головні закономірності формування особистості, сприяти налагодженню зв'язків між компонентами педагогічної системи; забезпечити функціонування якісних показників у взаємодії з кількісними; бути науково обґрунтованими й достатніми для того, щоб виявити якість і ступінь сформованості відповідного вміння чи навичок; співвідноситися з кінцевою освітньою метою й відображати ті характеристики, на розвиток яких спрямоване навчання. Попри численні напрацювання вчених у цьому напрямі, уніфікованих критеріїв і показників, завдяки яким можна було б визначити ефективність професійної підготовки майбутніх правоохоронців, у науковій літературі не було виявлено.

Отже, недостатня вивченість методологічних підходів до навчання майбутніх правоохоронців у контексті нової концепції діяльності Національної поліції України та відсутність

обґрунтованих критеріїв оцінювання професійної підготовленості зумовлюють актуальність нашого дослідження.

Мета статті полягає в тому, щоб визначити й обґрунтувати методологічних підходів до професійного навчання майбутніх працівників патрульної поліції та критеріїв оцінювання рівня підготовленості.

Здійснення досліджень передбачало використання теоретичних та емпіричних методів. *Теоретичні*: метод концептуально-порівняльного аналізу, структурно-системного аналізу, синтезу, узагальнення. *Емпіричні*: спостереження за освітнім процесом, бесіди з науково-педагогічними працівниками, які залучені до освітнього процесу, анкетування здобувачів і практичних працівників.

Опрацювання наукової літератури, нормативних документів і результатів анкетування дають підстави констатувати, що в контексті нової концепції діяльності Національної поліції України підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх правоохоронців буде можливим за умови врахування методологічних підходів, які мають доповнювати один одного. **Ключовими підходами є:** аксіологічний, гуманістичний, діяльнісний, інтеграційний, компетентнісний, особистісно зорієнтований, праксеологічний, ресурсний, синергетичний, системний. Розглянемо їх детальніше.

За сучасних умов реформування правоохоронної сфери актуальності набуває аксіологічний підхід до навчання, який є своєрідним мостом між теорією та практикою [3]. Необхідність його запровадження зумовлюється сучасними нормативними документами та реалізацією гуманістичної парадигми, згідно з якою, головною цінністю освіти постає особистість людини з її здібностями та інтересами. Майбутній фахівець має обрати сферу професійної діяльності не лише за ознакою соціальної значущості, а й за власними мотивами та інтересами, що забезпечують самореалізацію особистості.

Аксіологічний підхід до професійного навчання майбутніх правоохоронців передбачає: визнання кожного учасника освітнього процесу активним ціннісно-мотивованим суб'єктом діяльності; спрямованість педагогічної діяльності на гуманістичний розвиток особистості; орієнтацію освітнього процесу на формування в майбутніх поліцейських системи загальнолюдських, національних, громадянських, особистісних та інших цінностей, що визначають ставлення до світу, до правоохоронної діяльності, до самих себе.

Сутність професійної підготовки в контексті гуманістичного підходу передбачає її вдосконалення крізь призму особистісних структур свідомості, що забезпечують на рефлексивній основі активне переосмислення компонентів освітнього процесу, змісту власної діяльності та суб'єктивних станів, освітньої діяльності здобувачів на засадах самоорганізації процесу учіння. Цей підхід сприяє становленню та вдосконаленню цілісної особистості, яка самостійно формує власний досвід, прагне активно реалізувати можливості, здатна до усвідомленого й обґрунтованого вибору рішень у службових і навчальних ситуаціях.

Важливим є діяльнісний підхід, який спрямовано на організацію діяльності майбутніх правоохоронців, що забезпечував би його активність у пізнанні, службовій діяльності, спілкуванні, саморозвитку. Аналіз праць провідних науковців [3; 4; 6; 10] дає підстави констатувати, що визначальними для цього підходу є практичні вправи. Знання відіграють допоміжну роль і слугують засобом виконання цих вправ і засобом навчання. Для реалізації діяльнісного підходу в професійній підготовці майбутніх правоохоронців необхідно враховувати такі методологічні положення:

- кінцевою метою підготовки є формування способу дій, а не запам'ятовування знань;
- під час проєктування та організації навчання ключову роль відіграють діяльність і дії; знання не є самодостатніми, вони слугують лише засобом виконання дій та їх навчання;
- у сучасному обґрунтуванні поняття «знати» означає, що за допомогою знань здійснювати певну діяльність;
- засвоєння знань може відбуватися під час їх використання та оперування ними;
- діяльність науково-педагогічного працівника полягає в проєктуванні, організації та управлінні освітньою діяльністю, а не в «переданні» знань.

Діяльнісний підхід у контексті професійної підготовки передбачає формування змісту навчальних дисциплін, що враховує специфіку майбутньої професійної діяльності та полягає в навчаннях у здобувачів умінь діяти, обґрунтовує освітній процес як розвиток умінь та навичок застосування на практиці здобутих знань. На думку науково-педагогічних працівників, до діяльнісного підходу в навчанні також належить і самостійна освітня діяльність здобувачів [3; 10].

Реалізація діяльнісного підходу під час професійного навчання майбутніх правоохоронців полягає в тому, що в процесі підготовки здобувачі мають засвоїти способи виконання певних дій. Це можливо, якщо вони будуть здійснювати пізнавальну діяльність, що охоплює дії та операції, які спрямовані на виконання специфічних для професійної підготовки завдань. Оскільки здійснення працівниками поліції професійних функцій передбачає застосування поліцейських заходів, то освітній процес необхідно максимально спрямовувати на моделювання реальних ситуацій професійної діяльності завдяки введенню ситуаційних завдань.

Інтеграційний підхід сприяє вивченню процесу об'єднання в ціле окремих елементів, іноді, на перший погляд, не залежних один від одного, з отриманням нових або бажаних властивостей суб'єкта тощо. Ключовим для інтеграційного підходу є поняття «інтеграція», що стосується теорії систем і позначає стан зв'язності окремих диференційованих частин і функцій системи, організму в цілому [3]. Інтеграція забезпечує сумісність наукових знань з різних систем завдяки загальній методології, універсальним логічним прийомам сучасного системного мислення. Таке методологічне призначення інтеграції дає змогу виокремити провідні можливості застосування інтеграційного підходу в контексті професійної підготовки майбутніх правоохоронців, а саме: подолання адитивності розгляду об'єкта, за якого одні зв'язки й особливості вивчають ізольовано від інших; виявлення нових аспектів і компонентів мислення, постановка нових питань, визначення суміжних проблем; подолання деяких суперечностей, що виникають між різними науковими галузями; формування методологічної єдності вивчення об'єкта.

У професійній підготовці майбутніх правоохоронців інтеграційний підхід покликаний забезпечувати інтеграцію змісту та форм освітнього процесу на підставі принципів взаємодоповнюваності та взаємозв'язків; передбачає формування спеціальних рухових умінь, навичок на базі знань законодавчої бази. Це стосується умінь і навичок застосування поліцейських заходів, надання домедичної допомоги тощо. Засобами інтеграційного підходу відбувається взаємне збагачення та розвиток навчальних дисциплін унаслідок перенесення знань з однієї дисципліни в іншу. Реалізація цього підходу передбачає здійснення інтеграційних процесів на чотирьох основних рівнях: 1) міжпредметна інтеграція; 2) внутрішньо предметна інтеграція; 3) міжособистісна інтеграція; 4) внутрішньо особистісна інтеграція.

Оволодіння *теоретичними* та *практичними* знаннями, формування спеціальних умінь і навичок майбутніх поліцейських можливе також завдяки використанню одного з поширених методологічних підходів – компетентнісного [5]. *Компетентнісний підхід* передбачає спрямованість професійного навчання поліцейських на формування не лише знань, умінь та навичок, а, передусім, досвіду їх застосування. Досвід застосування набутих знань, умінь та навичок формується в умовах максимальної практичної спрямованості освітнього процесу. Використання цього підходу сприяє подоланню традиційних когнітивних орієнтацій професійної освіти, забезпечує новий її зміст, методи і технології. Компетентнісний підхід акцентує увагу на результатах освіти, причому їх обґрунтовують не як суму засвоєної інформації, а як здатність особи діяти в різних ситуаціях.

Особистісно зорієнтований підхід вимагає визначення особистості як продукції соціального розвитку, носія культури, інтелектуальної та моральної свободи, права на повагу та передбачає спрямування освітнього процесу на забезпечення розвитку й саморозвитку особистості майбутнього правоохоронця з урахуванням його здібностей як суб'єкта пізнання та освітньої діяльності [9].

Теоретиком особистісного підходу було визнано відомого психолога С. Рубінштейна, який вважав, що особистісний підхід – це індивідуальний підхід до людини, як до особистості, з розумінням її як системи, що визначає інші психічні явища. Особистісно зорієнтований підхід

передбачає, що вчителі та учні відносяться до кожної людини як до самостійної цінності для них, а не як до засобу спрямованого на досягнення власних цілей [9].

Застосування особистісно зорієнтованого підходу під час професійної підготовки майбутніх правоохоронців дає змогу акцентувати на особистості кожного здобувача. Цей підхід спрямовано на формування професійно важливих рис (психологічних, фізичних), практичних умінь та навичок.

Праксеологічний підхід до професійного навчання забезпечує ефективне управління освітньою діяльністю через її всебічний самоаналіз, самооцінювання, цілеспрямоване моделювання умов і засобів удосконалення на підставі синтезу теоретичних знань та емпіричного досвіду [11]. Теорія праксеології відображає залежність результатів діяльності від попередньої ретельної підготовки до її виконання, ступеня підготовленості дій у широкому розумінні, що охоплює оволодіння знаннями, свідомий вибір засобів, методів аналізу та регулювання, критерії емоційного та практичного оцінювання результатів. Урахування праксеологічного підходу під час навчання майбутніх правоохоронців вимагає вдосконалення методик опанування професійно спрямованими навчальними дисциплінами та розроблення критеріїв раціонального оцінювання результатів освітнього процесу.

Ресурсний підхід до професійної підготовки ґрунтується на застосуванні сукупності технологій, способів, прийомів виявлення та залучення ресурсів зовнішнього впливу для активізації та розвитку внутрішніх потенційних можливостей майбутніх правоохоронців з метою підвищення ефективності їхньої навчальної та професійної діяльності, стимулювання до самореалізації. Зазначений підхід зосереджений на питаннях організації навчання, зорієнтованого на виявлення та розвиток потенційних можливостей кожного здобувача.

Фундаментальні положення синергетичної теорії відкривають нові базові засади для розуміння та розв'язання проблем професійної підготовки майбутніх правоохоронців. Згідно з *синергетичним підходом*, самореалізація та саморозвиток майбутніх працівників поліції здійснюється на підґрунті постійної взаємодії із зовнішнім середовищем, що зумовлює становлення нових рис тощо. На думку науковців, синергетика допомагає дослідити та спрогнозувати поведінку суб'єктів в умовах постійних змін як довкілля, так і їхнього внутрішнього простору [10]. Професійний розвиток поліцейського як об'єкта впливу різних складних систем, середовища службової діяльності не можна вважати стабільним, лінійним і безконфліктним процесом. Він супроводжується різними кризами, що зумовлюють корегування професійних знань, уявлень, цінностей поліцейського, стимулюючи особисту самопізнавальну та саморозвивальну активність упродовж життя.

В організації професійної підготовки майбутніх правоохоронців чільне місце посідає *системний підхід* [6]. Одним із фундаторів системного підходу в педагогіці є В. Сухомлинський. На його переконання, загальна методологія системного підходу пояснює закономірності зв'язків у педагогічних процесах. Науковець А. Лігоцький окреслює системний підхід як системний аналіз, застосування якого допомагає з'ясувати цілісність системи, дослідити її зміни у процесі розвитку, вивчити закономірності функціонування системи в зовнішньому середовищі, порівняти декілька систем, які виконують спільне завдання [6]. Науковці стверджують, що системний підхід має багато переваг: він сприяє отриманню та синтезу якісніших результатів; функціонує не у вигляді усталеної методологічної чи теоретичної концепції, а як сукупність пізнавальних принципів, основна мета яких полягає у спрямованості досліджень на побудову нових дослідних програм шляхом фіксації відсутності певних елементів у наявних системах [3; 5; 6].

Застосування системного підходу під час професійного навчання передбачає розгляд і врахування компонентів професійної підготовленості, не ізольовано, а в їх взаємозв'язку та розвитку. Він надає можливість виявити системні властивості та якісні характеристики, які не містять складники системи професійної підготовки. У контексті системного підходу підвищення рівня професійної підготовленості майбутніх правоохоронців буде забезпечуватися шляхом ґрунтовного й постійного аналізу інформації про дієвість системи на етапах підготовки.

Аналіз якості системи професійної підготовки буде ефективним за наявності критеріїв оцінювання результатів навчання, що різнобічно та повноцінно характеризують цей процес. З урахуванням специфіки та змісту професійної підготовки майбутніх працівників патрульної поліції, виокрем-

люємо такі критерії оцінювання професійної підготовленості правоохоронців: *мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-діяльнісний, особистісний*. Сукупність встановлених критеріїв дають змогу охопити всі сутнісні характеристики професійної підготовленості. Схарактеризуємо їх.

Мотиваційно-ціннісний критерій визначає особисте ставлення здобувача до професійного навчання та майбутньої професійної діяльності: усвідомлення правильності вибору майбутньої професії, її суспільної та особистісної значущості; прагнення до реалізації та розвитку власних можливостей, здібностей, особистісних рис; ступінь пізнавальної активності та самостійності в процесі освітньої діяльності, інтерес до застосування отриманих знань та вмінь у майбутній професійній діяльності; здатність самостійно оцінювати результати власної діяльності та нести за них соціальну та правову відповідальність. Показниками мотиваційно-ціннісного критерію професійної підготовленості майбутніх правоохоронців є мотивація до професійного навчання, здатність до самооцінювання рівня професійної підготовленості та здатність до професійного саморозвитку і самовдосконалення. Мотивація виконує такі функції: спонукає, скеровує та організовує поведінку особи, а також надає їй особистісного змісту.

Когнітивний критерій професійної підготовленості майбутніх правоохоронців відображає рівень засвоєння знань із конкретних дисциплін професійно-теоретичного, загально професійного та професійно-практичного напрямів; здатність до пізнавальної діяльності; вміння знаходити та аналізувати необхідну інформацію. Когнітивний критерій передбачає наявність у здобувачів знань законодавчого блоку, серед яких важливими знання правових підстав і порядку застосування поліцейських заходів примусу (фізичної сили, спеціальних засобів, вогнепальної зброї) та знання психології поведінки правопорушника. На підґрунті цих знань формуються спеціальні рухові вміння та навички щодо застосування поліцейських заходів примусу. Важливим фактором є знання специфіки діяльності підрозділів поліції відповідної спеціальності.

Операційно-діяльнісний критерій встановлює наявність у здобувачів здатності застосовувати отримані знання та сформовані вміння та навички (застосування поліцейських заходів примусу, безпечного поводження з вогнепальною зброєю, тактики дій з позицій особистої безпеки тощо) для ефективного виконання стандартних і нестандартних службових завдань. Розвиненість операційно-діялісного критерію в майбутніх правоохоронців необхідно визначати за показниками, що характеризують сформованість умінь та навичок з тактики самозахисту, вогневої підготовки, виконання професійних завдань (згідно зі спеціальністю).

Особистісний критерій відображає розвиненість професійно важливих рис (комунікативних, фізичних, психологічних). Оскільки виконання працівниками поліції значної частини функціональних обов'язків здійснюється в тісній співпраці з громадянами – це передбачає сформованість умінь встановлювати контакт, викликати довіру, емпатійно розуміти потреби громадян; адекватно сприймати їхній психічний стан; керувати собою та процесом спілкування за будь-яких обставин; розуміти думки осіб і впливати на їх поведінку. Здійснення психологічного впливу працівника поліції на особу під час виконання професійних завдань є однією з важливих складових успішності професійної комунікації.

Фізичну підготовленість правоохоронців у світовій практиці вважають одним з основних критеріїв їхньої професійної придатності [2; 3]. Розвинені фізичні якості сприяють швидкій адаптації працівників до умов службової діяльності та надають перевагу під час силового протистояння, переслідування, затримання правопорушників. Визначення рівня їх розвиненості здійснюється відповідно до нормативних документів [12].

До професійно важливих психологічних рис працівників поліції зараховують: здатність одночасно сприймати декілька об'єктів (обсяг уваги), виконувати декілька дій (розподілення уваги), зосереджуватися на одному об'єкті (концентрація уваги), здатність утримувати необхідну інтенсивність уваги протягом тривалого часу (стійкість уваги). Навчальна, а згодом і професійна діяльність, висувають високі вимоги до функцій пам'яті, мислення та нервово-психічної стійкості.

Отже, на підставі ґрунтовного вивчення наукової літератури, нормативних документів, результатів анкетування було визначено, що формування майбутнього правоохоронця, як носія нової

ідеології сервісної функції, потребує перегляду пріоритетів професійної освіти. Опрацювання сучасних наукових праць, що висвітлюють питання професійної підготовки майбутніх працівників силових структур і власні дослідження дають змогу виокремити методологічні підходи, дотримання яких сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу майбутніх працівників патрульної поліції. Ключовими підходами є: *аксіологічний, гуманістичний, діяльнісний, інтеграційний, компетентнісний, особистісно зорієнтований, праксеологічний, ресурсний, синергетичний та системний*.

Встановлено, що різнобічне оцінювання рівня професійної підготовленості майбутніх правоохоронців передбачає введення певних **критеріїв**, серед яких: *мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-діяльнісний, особистісний*.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в доборі діагностичного інструментарію для визначення рівнів розвиненості показників виокремлених критеріїв професійної підготовленості.

Використані літературні джерела

1. Бондаренко В.В. Професійна підготовка працівників патрульної поліції : зміст і перспективні напрями : монографія / В.В. Бондаренко. Київ, 2018. 524 с.
2. Бондаренко В.В. Формування рухових умінь та навичок курсантів вищих навчальних закладів МВС України у процесі занять зі спеціальної фізичної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / В.В. Бондаренко. Чернігів, 2012. 219 с.
3. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М.М. Фіцула. 2-ге вид. Київ : Академвидав, 2014. 456 с.
4. Яворська Г.Х. Педагогіка для правників : навч. посіб. / Г.Х. Яворська. Київ : Знання, 2004. 335 с.
5. Архипова С.П. Професійна компетентність і професіоналізм соціального працівника: сутність і шляхи розвитку / С.П. Архипова // Соціальна робота в Україні: теорія та практика. 2004. Вип. 2 (7). С. 15–24.
6. Лігоцький А.О. Теоретичні основи проєктування сучасних освітніх систем : монографія / А.О. Лігоцький. Київ, 1997. 210 с.
7. Топчій О.В. Педагогічна компонента професійної діяльності поліцейського / О.В. Топчій // Світовий досвід підготовки кадрів поліції та його впровадження в Україні : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 21 берез. 2016 р.). Дніпропетровськ, 2016. С. 345–346.
8. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
9. Рибалка В.В. Особистісний підхід у профільному навчанні старшокласників : монографія / В.В. Рибалка. Київ, 1998. 160 с.
10. Рідей Н.М. Управління педагогічною інноватикою: освіта для сталого розвитку / Н.М. Рідей // Актуальні проблеми державного управління. 2010. № 2. С. 137–145. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/ebook/apdu/2010-2/doc/2/09.pdf>.
11. Поліщук В.А. Практиологічний підхід як інноваційна основа вдосконалення професійної підготовки майбутніх соціальних працівників / В.А. Поліщук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. Вип. 32 С. 148–150. (Серія «Педагогіка, соціальна робота»).
12. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26 січ. 2016 р. № 50. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16>.
13. Моргунов О. А. Удосконалення фізичної підготовки правоохоронців МВС України на початковому етапі навчання / О.А. Моргунов // Честь і закон. 2014. № 2. С. 46–49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chiz_2014_2_10.
14. Пліско В.І., Бондаренко В.В. Вплив системи поетапної підготовки на розвитку когнітивного критерію професійної готовності майбутніх працівників патрульної поліції / В.І. Пліско, В.В. Бондаренко // Вісник Черкаського університету. 2018. Вип. 14. С. 66–72. (Серія «Педагогічні науки»).

References

1. Bondarenko, V.V. (2018). *Profesiina pidhotovka pratsivnykiv patrolnoi politsii: zmist i perspektyvni napriamy* [Professional training of patrol police officers: content and promising directions]. Kyiv.

2. Bondarenko, V.V. (2012). Formuvannia rukhovykh umin ta navychok kursantiv vyshchykh navchalnykh zakladiv MVS Ukrainy u protsesi zaniat zi spetsialnoi fizychnoi pidhotovky [Formation of motor skills and skills of cadets of higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine in the process of training on special physical training]. *Candidate's thesis*. Chernihiv.
3. Fitsula, M.M. (2014). *Pedahohika vyshchoi shkoly [Pedagogy of high school]* (2nd ed.). Kyiv: Akademvydav.
4. Yavorska, H.Kh. (2004). *Pedahohika dlia pravnykiv [Pedagogy for Lawyers]*. Kyiv: Znannia.
5. Arkhypova, S.P. (2004). Profesiina kompetentnist i profesionalizm sotsialnoho pratsivnyka: sutnist i shliakhy rozvytku [Professional competence and professionalism of a social worker: the essence and ways of development]. *Sotsialna robota v Ukraini: teoriia ta praktyka – Social work in Ukraine: theory and practice*, 2(7), 15-24.
6. Lihotskyi, A.O. (1997). *Teoretychni osnovy proektuvannia suchasnykh osvitnikh system [Theoretical bases of design of modern educational systems]*. Kyiv.
7. Topchii, O.V. (2016). Pedahohichna komponenta profesiinoi diialnosti politseiskoho [Pedagogical component of professional activity of police officer]. *Svitovi dosvid pidhotovky kadrov politsii ta yoho vprovadzhennia v Ukraini, World experience in police training and implementation in Ukraine: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference*. (p. 345-346). Dnipropetrovsk.
8. *Zakon Ukrainy «Pro Natsionalnu politsiu»: vid 2 lyp. 2015 r. No. 580-VIII [Law of Ukraine «On National Police» from July 2, 2015, No. 580-VIII]*. (n.d.). Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
9. Rybalka, V.V. (1998). *Osobystisnyi pidkhid u profilnomu navchanni starshoklasnykiv [A personal approach to high school students' profile education]*. Kyiv.
10. Ridei, N.M. (2010). Upravlinnia pedahohichnoiu innovatykoiu: osvita dlia staloho rozvytku [Managing pedagogical innovation: education for sustainable development]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia – Actual problems of public administration*, 2, P. 137-145.
11. Polishchuuk, V.A. (2014). Prakseolohichniy pidkhid yak innovatsiina osnova vdoskonalennia profesiinoi pidhotovky maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv [Praxeological Approach as an Innovative Basis for Improving the Professional Training of Future Social Workers]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific Bulletin of Uzhgorod National University*, 32, P. 148-150.
12. *Nakaz MVS Ukrainy «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu sluzhbovoi pidhotovky pratsivnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy»: vid 26 sich. 2016 r. No. 50 [Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine «On Approval of the Regulation on the Organization of Official Training of National Police Workers of Ukraine» from January 26, 2016, No. 50]*. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16>.
13. Morhunov, O.A. (2014). Udoshkonalennia fizychnoi pidhotovky pravookhorontsiv MVS Ukrainy na pochatkovomu etapi navchannia [Improvement of physical training of law enforcement officers of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine at the initial stage of training]. *Chest i zakon – Honor and law*, 2, 46-49. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chiz_2014_2_10.
14. Plisko, V., & Bondarenko, V. (2019). Stages of Formation of Professional Preparedness of Patrol and Security Police Employees. *Visnyk Cherkaskoho universytetu – Cherkasy University Bulletin*, 2, 99-104. doi: 10.31651/2524-2660-2019-2-99-104.

Bondarenko Valentyn, Danylchenko Vladyslav, Khudiakova Nataliia, Krymets Oleksandr. Methodological Approaches to Professional Training of Future Patrol Officers.

Summary.

In the article, the features of professional training of future patrol officers were analyzed. Scientific literature has been elaborated, which covers methodological principles of training future law enforcement officers at different stages of professional training. It is determined that formation of a police officer as a carrier of a new ideology of service function requires a revision of priorities of vocational education. The key direction of improving the professional training of law enforcement professionals is the introduction of a number of approaches to training and stated the need to develop criteria for the assessment of professional readiness.

Based on the study of modern scientific works, which highlight the issues of professional training of future law enforcement officers and their own empirical research, a number of methodological approaches have been singled out, the observance of which helps to increase the efficiency of the educational process future patrol

officers, including: axiological, humanistic, active, integrative, competent, personally oriented, praxeological, resource, synergistic and systemic. The motivational-value, cognitive, operational-activity and personal criteria for future training of the patrol police officers are distinguished and characterized. The motivational-value criterion determines the personal attitude of the applicant to professional training and future professional activity. Cognitive criterion reflects the level of mastering the knowledge of specific academic disciplines of professional-theoretical, general professional and professional-practical directions; ability for cognitive activity. Operational activity covers the ability to apply acquired knowledge and skills to perform standard and non-standard job tasks. The personal criterion reflects the development of professionally important qualities.

The authors see the prospects for further research in the selection of diagnostic tools to determine the formation of the criteria of professional readiness.

Key words: *criteria; methodological approaches; patrol police; police officer; professional training.*

Бондаренко В.В., Данильченко В.А., Худякова Н.Ю., Крымец А.И. Методологические подходы к профессиональному обучению будущих сотрудников патрульной полиции.

Аннотация.

В статье осуществлен анализ особенностей профессионального обучения будущих работников патрульной полиции. Изучена научная литература, освещающая методологические основы подготовки будущих правоохранителей на разных этапах профессионального обучения. Определено, что формирование работника полиции как носителя новой идеологии сервисной функции требует пересмотра приоритетов профессионального образования. Охарактеризованы современные методологические подходы к профессиональному обучению будущих правоохранителей и критерии подготовленности.

Перспективы дальнейших исследований предусматриваем в подборе диагностического инструментария для определения сформированности критериев профессиональной подготовленности правоохранителей.

Ключевые слова: *критерии; методологические подходы; патрульная полиция; полицейский; профессиональная подготовка.*